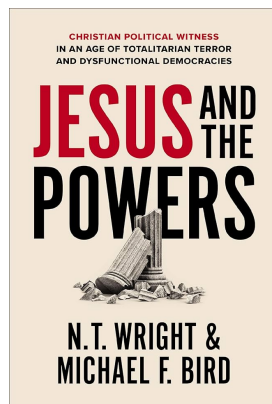

N. T. Wright och Michael F. Bird, *Jesus and the Powers: Christian Political Witness in an Age of Totalitarian Terror and Dysfunctional Democracies* (Minneapolis: Fortress, 2024), ISBN: 978-0281090075

Att vara en profetisk kyrka är att i ord och handling visa på att kyrkan arbetar för ett rike med andra värderingar och hierarkier än den värld vi lever i. I boken *Jesus and the Powers* adresserar de välkända evangelikala teologerna N. T. Wright och Michael F. Bird aktuella frågor om kyrkans relation till samhället. Med en utgångspunkt i förståelsen av Jesus som kung tar de sig an utmaningen att guida dagens kyrka till att hitta sin roll i tider där regimer och makter ofta är dysfunctionella och har totalitära tendenser.

Boken börjar med att klargöra synen på Jesus som kung och det rike som han regerar över. Att hans rike inte är *från* den här världen eller *bortom* den här världen är viktiga ingångar. Jesus rike är i stället *för* den här världen. Det är ett rike som här och nu utmanar de mörka krafterna i världen och därmed finns det politiska implikationer i Guds rike. Jesus vill komma med fred, rättvisa, helande och upprättelse och det betyder att han sänder sin kyrka att utmana makterna när de styr åt ett destruktivt håll. En följd av denna utgångspunkt är att kyrkan inte bör dra sig undan, isolera sig och upprätta egna enklaver. Kyrkan är inte Guds rike, inte heller bygger den Guds rike (det gör Gud) men den bygger *för* Guds rike. Mission är att vara del i upprättandet av ett rike som i många stycken ser helt annorlunda ut än de riken som har makt och inflytande i den här världen.

I boken görs en översikt av hur kyrkan alltid existerat i en omvärld av riket med stora maktanspråk. Det är definitivt inget nytt fenomen för kristna att bli utmanade i hur man ska relatera till en orättfärdig stat eller despot. Relationen mellan den politiska makten och kyrkan har samtidigt sett olika ut. Precis som under romartiden har det funnits tider av förföljelse men också tider när kyrkan och makten allierat sig med varandra. Det finns ingen karta som ger hela bilden av hur kyrkan ska förhålla sig till

makten, men uppdraget att bygga för Guds rike gäller i alla tider. Kyrkan har genom historien gjort olika val och vi kan se hur makten har förfört och den goda ambitionen att påverka med kristna värderingar har tryckts undan när alliansen med den politiska eliten lett till en förvirring kring vilken kung kyrkan egentligen tjänar.

Ett område som författarna tar sig an är hur kristenheten generellt ska se på makt. De konstaterar att all auktoritet ytterst är given från Gud. Människan har fått uppdraget från Gud att vara förvaltare av skapelsen och därifrån kan all makt härröras. En central text blir här Pontius Pilatus förhör med Jesus i Joh 19. Där bekräftar Jesus att den makt Pilatus har är given från Gud, det vill säga auktoriteten ges oavsett om makthavaren är orättvis eller rättfärdig, klok eller dåraktig. Men Jesus ord till Pilatus synliggör också en annan sanning: att Gud inte står bakom allt det makten gör. Makten korrumpierar och förför, den vrider människans hjärta mot det som är ont. Hoppet om den här världens upprättande kan därför inte placeras hos någon president eller statsminister. Den bibliska berättelsen handlar om att alla regenter ska erkänna Jesus som Herre. Det är Jesus och hans efterföljare som i en förnyad skapelse ska regera och det är kyrkans uppgift att förbereda världen på en tid utan tårar, terror och sårad skapelse.

Därmed kommer frågan kring kyrkans roll. Här gör författarna en tydlig markering om att kyrkans uppgift inte är att upprätta en kristen utopi eller hegemoni. Det betyder att syftet med kyrkans påverkan på makten inte kan handla om att skapa ett eget friutrymme för kyrkan utan uppdraget är att bygga för Guds rike. Det handlar om att ta kampen för den svage, den fattige, den förföljde och den utsatte. Med andra ord har kyrkan till uppgift att inte försvara sina egna rättigheter utan allas rättigheter, vilket betyder att kristna bör vara i fronten för att försvara frihet och jämlikhet när det gäller till exempel kön, religion, etnicitet, sexualitet med mera:

We must be involved, active and activist, in public, in politics, in matters for which our kingdom-calling requires us. Christians might be safe hid-

ing and huddled together in the catacombs for fear of being seduced by political power, but that is not how discipleship works. (77)

I boken förs också ett resonemang kring när det är rättfärdigt att inte lyda makten och hur en kristen kan förhålla sig till civil olydnad. Några givna svar ges inte men även om utgångsläget är att vi bör underordna oss visar författarna på en biblisk argumentation för att protest, påverkan och även olydnad kan vara vägar att gå när orättvisor mot människor och skapelsen behöver synliggöras.

En annan fråga som ställs i boken är vilka typer av makter som vi ska protestera mot. Här målar de upp några faror som kyrkan bör vara vakksam mot. Det första är kristen nationalism där drömmen om en kristen stat gifter sig med drömmen om den starke ledaren som implementerar kristen moral i hela landet. Att kräva politisk och religiös auktoritet är en giftig mix – det är endast Kristus som kan vara messiansk kung och överstepräst. Att detta sker i världen finns det flera exempel på och allra tydligast är det i Ryssland med Putin och i USA med Trump. Wright och Bird visar på faran med kristen nationalism och hur den riskerar att ta oss bort från tron i stället för till dess centrum. De sammanfattar med orden ”Christian nationalism is impoverished as it seeks a kingdom without a cross. It pursues a victory without mercy” (136).

Den andra maktförmeringen som boken hissar röd flagg för är det de kallar ”civic totalitarianism”, en relativt ny term som kan översättas som ”medborgerlig totalitarism”. Det handlar här om en slags auktoritär liberalism som utvecklas när en stat vill säkra upp att en viss typ av värderingar levs ut och praktiseras i hela samhället. Det handlar om en progressiv post-liberal ordning som inte längre vill försvara mångfald, religiös frihet, åsiktsfrihet och pluralism. Statens myndigheter blir de som garanterar den rätta etiken och civilsamhället blir utförare av det som den rättlärliga staten vill se. Fastän medborgerlig totalitarism har sitt ursprung i liberalismen blir individens frihet snarare ett hot än något som ska försvaras. Religion blir något farligt eftersom den skapar lojalitet till en högre auktoritet och formerar sin egen moral. Boken pekar ut västliga demokratier att vara de som är i farozonen för denna totalitarism.

Andra makter som också varnas för är fascism och kommunism, despotiska maktsystem som kraftigt undergräver friheter för medborgarna. I alla dessa maktsystem behöver kyrkan hitta sin profetiska roll och vara ljus och salt.

När jag tidigt 2024 såg att *Jesus and the Powers* skulle ges ut var det ett lätt val att prioritera läsningen av denna bok. Som kristenhet behöver vi guidning i hur vi ska orientera oss i den här tiden. När kriserna blir mer påtagliga och konkreta ställs frågor om kyrkans roll på sin spets. För att hitta stigarna är det viktigt med god vägledning och jag uppfattar att Wright och Bird ger oss detta. Huvudbudskapet är att vi är kallade att leva för Guds rike oavsett hur det politiska systemet ser ut. Att Jesus är vår kung får stora konsekvenser på hur vi ser på våra liv här på jorden:

The resurrection of Jesus and the gift of the spirit mean that we are called to bring real and effective signs of God's renewed creation to birth even in the midst of present age. (86)

Att Gud på riktigt bjuder in oss att be för och göra Guds rike på jorden, såsom i himlen är något som kyrkan behöver erövra ännu mer. Guds mission är en upprättad värld och det är inget mindre uppdrag han gör oss delaktiga i.

Bokens tydlighet med att evangeliet och uppdraget är politiskt går säkert inte hem helt i alla kretsar. Särskilt inte om man ensidigt framhåller kyrkans uppgift som att frälsa själar eller om man menar vägen för att hålla sig undan maktens förföriskhet är att dra sig undan. Men lärjungaskapet är inte enkelt och bokens uppmaning om att alla kan vara med och bygga för Guds rike är det som tonar fram. Författarna hjälper oss också att hålla en sund och sann väg kring vad det är vi ska kämpa för. Det är inte för våra egna rättigheter, utan för den som inte har en stark röst och som trampas på. När vi gör det är vi trovärdiga vittnen till den Gud som på korset älskat oss alla först.

Ingemar Forss, missionsdirektor för EFK

DOI: 10.58412/hyb.v3i1.31651